

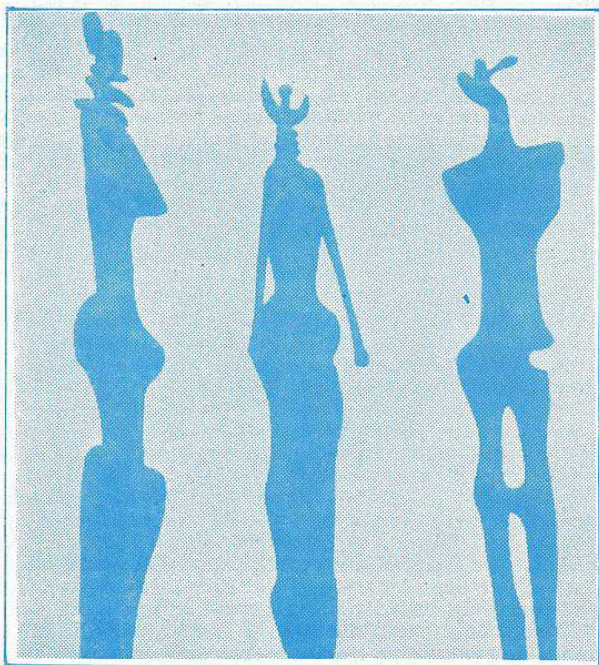
Three Points Henri Mur

Belingovo delo Trozvučje nastalo je u drugoj deceniji ovoga veka, u doba ekspresionizma, ali čistota njegovih linija zapravo pripada pedesetim godinama. Bilo je to prvo vajarsko delo posle kojega su mogli slediti Trostruko raščlanjivanje jedinstva Maksa Bila i Three Points (Tri tačke) Henrija Mura. Predmet forme sva tri vajarstva dela nalazi se na graničnom području plastike, geometrije i matezisa i predstavljaju neposrednu posledicu vraćanja u jedinstvo brojke tri. Dvojka je narušena jedinica. Trojka je posle narušavanja novo jedinstvo nastalo na novim osnovama, jedinstvo koje je, izgleda, definitivnije od svoje prvobitnosti. Razlika između jedinice i trojke je što u jedinici izvan jedinice nema ništa; trojka je takvo jedinstvo koje pokazuje i sklop jedinice. U jedinici jedinica je ukupno jedna; u trojci je sistem. Najjednostavniji sistem u smislu što je stvarno najviše jedno – stavan.

Belingovo delo je toliko muzičko da i onaj koji ne zna naslov ne može ni za trenutak misliti ni na šta drugo do na otvaranje zvukova posle trozvučnog akorda i novog susreta glasova u takvoj ravnoteži da je od tog trenutka ona nenarušiva.

Koncepcija Maksa Bila je više psihološka. Trostruko raščlanjivanje jedinstva prikazuje jednu vrstu centrozverzije; prema spolja i prema unutra okrenut stav (ekstraverzija i introverzija) u znaku je razilaženja dvojstva; centrozverzija (okretanje prema centru) poremećenost trojstvom obuhvata u novo jedinstvo.

Tri tačke Henrija Mura je delo koje je geometrijski oblik koji se završava u tri vrha igle koje se susište u jednoj jedinici tački. Tačka spajanja se ne vidi. Ona je između tri vrha igle u praznom prostoru tako što sva tri vrha iz sva tri pravca pokazuju ovu tačku. To je ona. To je tačka. Čak bi naziv skulpture umesto Tri tačke mogao biti i Jedna tačka. Ta jedna u kojoj se tri susište i pretvaraju se u jednu. To je neopisivo. Tri tačke su zapravo najbliže slici Stvaranje iz sikh-

stinske kapele. Adamovo telo leži dovršeno, ali još beživotno; Gospod pruža ruku i kažiprstom gotovo dodiruje Adamov prst. Životna iskra iz bića Boga Stvoritelja preskače u ljudsko telo. Kao što Platon shvata duh kao iskru koja iskače iz nepojmljivog i beskrajnog bića i koja u smislu ljudskog bića preskače i pali svetlost. Duh o kojem Plotin piše: »Obuhvata sobom sve što je besmrtno, celo božanstvo, celinu duše; obuhvata pak kao večni mir, jer zašto da traži promenu kada je u njemu sve na svom mestu i šta da traži kada svim tim raspolaže? Ni razvoj ne želi, jer je savršenstvo... i budući da u njemu nema ništa što ne misli, njegovo razmišljanje nije traganje, nego posedovanje. Blaženstvo duha nije izboren rezultat, jer je od večnosti sve i celina, istinska vekovečnost... Duh je ono što jeste i uvek je to što jeste, nikada nije ono što će biti, jer jeste i u budućnosti, i ne prolazi jer je u njemu sve neprolazno.

Mikelandelo je u Stvaranju prikazao iskakanje iskre duha iz kažiprsta Gospoda. Gospodov prst ne dodiruje Adamovu ruku. To je napetost. Ono što iz Stvoritelja preskače u čoveka, nevidljivo je. Ni blesak duha na susretu tri vrha igle u Murovom delu Tri tačke nije primetan, ali svi znaju šta se zbiva. To je ono što kaže Platon, svetlost se pali u ljudskom smislu. U svakom slučaju mesto za Tri tačke trebalo bi da bude u okrugloj mermernoj prostoriji s kupolom, posebno izgrađenoj za ovo delo, gde bi skulpturu trebalo postaviti u sredinu i kad bi neko bio pred sudbonosnom odlukom svoga života, mogao bi sedeti ispred skulpture, pogledom se udubiti i sudelovati u nečem što je besmrtno, što nema nužnosti ni promene, niti razvoja, što je uvek ono što jeste i u čemu je sve neprolazno.

Bela Hamvaš
s mađarskog preveo Sava Babić

pesme

rale nišavić

RAZGLEDNICA

DALEKA KAO OBALA
TROTOAROM

ASFALTOM – kroz beogradsku kapiju
po svim vrtovima grada – nudi belinu
zalazi u parisku aveniju
Sa crnim kovrdžama – svakodnevno protrči bosonoga

Uvek sa bujicom nežnosti – prosutom u očima
to je dar za moj grad

Uvek iz neke druge ulice
Ničice pada u nebesa
Prikrada se mačkasto-poput planinske izmaglice

Iz dana u dan nudi sve što nema
Nenažno gradu zaslepi-lice
Uvek iz neke druge ulice
i skrilitog stepeništa
Ulazi mi u nesanice ispija vid
Ispija nežnosti po trgovima
u haljini od morske pene...

Iza beogradske kapije isturenih grudi
po svim vrtovima grada
Sa crnim kovrdžama
Svakodnevno protrči bosonoga
Uvek sa bujicom nežnosti prosutom u očima
ovo je dar za moj grad
ovo je dar od samog boga

Ovde je reč o PETROVARADINSKOJ RAZGLEDNICI

OSAMDESET ŠESTE

Ovo je pesma o bledolikoj sanjalici
sa čelom od usahle zvezde.
uvek sa bujicom nežnosti
Putuje utišana
Trotoarom raspuklog grada
putuje kroz ulice
Daleko je pristanište...

USTROJSTVO

Odgonetali bi prazninu kad se pogledi spuštahu
Niz prozorska okna

Kao planinske senke – kao crni hleb
niz ždrelo

Mladost zna jedninu svodova
Uverena u obnevidelo ustrojstvo
Nudila bi razum pokazivala ruke
Koliko treba mira
Primireni u očitim razlikama skupljali bi
zenice
Koliko treba razuma
Znano je da žive u zaklonu – s pogledom u istrošeni dan

Znano je kako se žvače hleb i vruća čorba iz

Plastičnog čaňka
Nužno se kloniti znanja
neugodnih mrlja...
Ako blistaju mrlje – belasa mulj
Menja li se vučje pravo na ovcu?!

Preostalo je veče – treba isprati uboge košulje
Ušiti jedine čarape...
U razdaljini ruku okoštava se razlika
Znaju karpati za razliku
pristojno su mrtvi

Glas se pretvara u prašinu
Dve ruke su samo za jedna usta

Okoštava razlika između ruku-
ruku i očiju...!